

Parkenblad

Een uitgave van Wijkraad de Parken | Energie special 2018

Bezoek door
Energie-
regisseur?

Kijk op pagina 7

IN DIT NUMMER o.a.

- › Verduurzaming van vooroorlogse bouw en monumenten
- › Facts & Figures
- › Spelregels zonnepanelen
- › Inspirerende voorbeelden

Nieuwe energie voor onze wijk

De noodzaak van energiebesparing en overgaan op duurzame energie is duidelijk, maar hoe doe je dat als bewoner van de Parken? Deze vraag staat centraal in deze speciale editie van Het Parkenblad, een uitgave van wijkraad de Parken. Hiermee willen we onze bewoners ideeën geven om hierover in gesprek te gaan met elkaar en met specialisten. De specifieke kenmerken van de wijk bieden uitdagingen en kansen om dit samen aan te pakken en van elkaar te leren. Onder andere bespreken we twee huizen die op heel verschillende wijze op weg zijn naar energieneutraal. Verder laten we de huidige statistiek voor energieverbruik in de wijk zien. Dan is er op 24 oktober een bijeenkomst waar een specifieke energiestudie over onze wijk wordt gepresenteerd door de gemeente, waarmee we naar verwachting een echte nulmeting hebben. Daarnaast lichten we de complexiteit om een energieneutrale wijk te ontwikkelen toe, en geven mogelijke routes aan om daar in 10 tot 25 jaar te komen.

Veel bewoners zijn al betrokken en we hopen dat we met deze editie nog meer mensen inspireren om mee te gaan denken en doen met deze energietransitie. Het gaat om de toekomst van onze aarde en over de dagelijks kosten voor energie.

Deze uitgave is financieel mede mogelijk gemaakt door de gemeente Apeldoorn via de energieregisseur, door de Duurzame Energiecoöperatie Apeldoorn deA en door onze adverteerders. De energieregisseur voor De Parken Albert van Dam is voor dit nummer toegevoegd aan de redactie. Wijkbewoner Bart Schudel maakte een aantal foto's 'op bestelling'. We zijn trots op de inhoud van deze speciale editie. Stuur uw reacties en ideeën gerust aan de energieregisseur deparken@energiekapeldoorn.nl of naar de Wijkraad info@deparken.nl.

**Paulus Kusters,
Wijkraad De Parken.**

Colofon

Het Parkenblad is een uitgave van wijkraad De Parken. Het verschijnt twee keer per jaar en wordt gratis bezorgd op ruim 1100 adressen in de wijken 'De Parken' en 'De Vlijt'. Het bestuur van de wijkraad wordt gevormd door:

Dolf Sijbesma:	Voorzitter
Peter de Jong:	Vice voorzitter
Ingrid Kortenhoff:	Secretaris
Paulus Kusters:	Penningmeester
Monique Plas:	Lid
Gerjan de Vries:	Lid

Mailadres: info@deparken.nl
Zie ook de website www.deparken.nl.

Samenstelling en redactie
Herma van Eijk, info@deparken.nl
Klaaske de Vos, info@deparken.nl

Contacten adverteerders
Marjolein Hoefsloot, info@deparken.nl

Opmaak en druk
A M A Z I N G Mixed Media Minds
www.amazing.nl

Het bestuur van Wijkraad De Parken:
Van links naar rechts: Gerjan de Vries, Monique Plas, Peter de Jong, Ingrid Kortenhoff, Paulus Kusters en Dolf Sijbesma.

Volg Wijkraad De Parken ook op Facebook:
www.facebook.com/deparken

Voorwoord van de wethouder

Apeldoorn heeft grote duurzame ambities en kiest voor een pragmatische aanpak. Een mooi voorbeeld is de wijk De Parken, een van de vier wijken die we hebben gekozen om concreet na te denken over een alternatieve warmtevoorziening. Fossiele brandstoffen raken uit de gratie en hoe gaan we onze woningen dan verwarmen?

De Parken is in vele opzichten een interessante wijk, groen en monumentaal. Niet voor niets aangewezen als rijksbeschermd stadsgezicht, een waarde die we willen behouden. Maar we willen ook in De Parken over op duurzame energie. Enerzijds best een lastige opgave die anderzijds ook extra kansen biedt.

Een van de kansen die ik interessant vind om te onderzoeken is of we de bestaande gasleidingen in De Parken straks opnieuw kunnen gebruiken voor onze toekomstige duurzame energievoorziening. Ik denk dan aan het gebruik van een alternatief gas, dat wel duurzaam is. Ik heb deA, onze duurzame energiecoöperatie in Apeldoorn, opdracht gegeven om samen met bewoners een plan te maken voor de toekomstige energievoorziening in De Parken. Remeha heeft aangeboden om hierbij te helpen en haar expertise in te brengen en dat waardeer ik zeer.

Nadenken over de toekomstige energievoorziening is belangrijk, maar dat betekent niet dat je nu niets kunt of moet doen. Vanuit die pragmatische insteek hoeven we niet af te wachten, maar kunnen we al aan de slag gaan, bijvoorbeeld door extra te isoleren of bij aankoop van apparaten te letten op het energieverbruik. In De Parken gebeurt gelukkig al veel en is zowel het gas- als stroomgebruik in de afgelopen jaren sterk afgenomen. Om dit proces verder te ondersteunen en versnellen heeft de gemeente in april een energieregisseur aangesteld.

Met de uitgave van deze energiespecial maakt De Parken een mooie start. Ik wens u als bewoners van De Parken veel succes en plezier bij het dromen en denken over een fossielvrije wijk en het verder verlagen van het energieverbruik.

**Mark Sandmann
Wethouder Duurzaamheid**

Verduurzaming van vooroorlogse bouw en monumenten

De bewustwording voor energiebesparing en verduurzaming is nog nooit zo actueel geweest. We zullen energie moeten gaan besparen en de benodigde energie moeten gaan opwekken uit hernieuwbare grondstoffen. Nieuwe gebouwen zijn al erg energiezuinig, maar veel vooroorlogse gebouwen en monumenten hebben een hoog energieverbruik. Door ze te verduurzamen, met respect voor de karakteristieke en monumentale waarden, krijgen deze gebouwen een verantwoorde nieuwe toekomst.

Meeste energie voor verwarming

Tussen de 80 en 90 % van de verbruikte energie wordt gebruikt om te verwarmen. Om energie te besparen is het dus noodzakelijk dat de "jas" van het gebouw bij koud weer zo veel mogelijk warmte binnen houdt. Ondanks de duurzaamheid van monumenten (ze staan er immers al heel lang) is het beperken van warmteverlies door de constructies een goede manier om energie te besparen en het comfort in de woning te verhogen. Het aanbrengen van isolatie zorgt er voor dat dit warmteverlies beperkt wordt. Maar naast de positieve effecten (vertragen van het warmteverlies) kunnen ook negatieve effecten ontstaan. Eén van de schadelijkste effecten is condensatie van vocht in de constructie. Hierdoor kan grote schade ontstaan door houtrot en zwamvorming. Om dit te voorkomen is een juiste keuze van materialen én een goede uitvoer door vakmensen noodzakelijk.

Warmteverliezen per gebouwdeel:

30 %	door het dak
30 %	door de ramen en deuren
25 %	door de muren
10 %	door de begane grond vloer
5 %	door kieren, schoorstenen en ventilatie

Energielekken kunnen we goed in beeld brengen met infraroodfotografie. Op de foto zijn de energielekken afgebeeld in de kleur geel. Met deze foto's van uw pand is een gedegen plan van aanpak mogelijk.

In ere hersteld en klaar voor de toekomst

Alternatieven voor gas

Voor de traditionele gasgestookte cv-ketel zijn er tal van alternatieven op de markt, zoals warmtepompen en biomassa-installaties. Een biomassa-installatie kunt u vaak met de bestaande radiatoren combineren, maar het gebruik van warmtepompen kan tot gevolg hebben dat u de isolatie moet verbeteren en dat u vloer- of wandverwarming moet aanleggen. Het behoud van monumentale vloer- en wandafwerkingen kan hierbij dan beperkend werken.

Ook voor monumenten

Gelukkig staan de technische ontwikkelingen niet stil. Op dit moment zijn er al volledig elektrische warmtepompen op de markt die een hoge aanvoertemperatuur kunnen leveren. Ze zijn dus geschikt voor normale radiatoren. Ook wordt onderzocht of alternatieve brandstoffen mogelijk zijn, zoals biomassa, waterstof en biogas, al dan niet getranspor-

teerd via de bestaande netwerken, en worden er collectieve zonneparken, windmolens en waterkrachtcentrales opgericht. Mocht de omschakeling op dit moment vanwege budget of monumentale waarden niet mogelijk zijn, dan zal er binnen afzienbare tijd een passende en betaalbare oplossing beschikbaar zijn voor veel monumenten.

Monumentaal voorbeeld

Op dit moment wordt de laatste hand gelegd aan de restauratie van een klein landhuis en een boerderij in Heino, beide Rijksmonumenten waarvan het landhuisje 70 jaar heeft leeggestaan (Zie hiernaast en hierboven). Duurzaamheid en een verantwoorde toekomst voor de monumenten staan bij de huidige eigenaar hoog in het vaandel. Door de panden in de winter te verwarmen met biomassa en in de zomer de energie te gebruiken van de zonnepanelen is het landgoed nagenoeg klimaatneutraal geworden. Het landhuis is bovendien voorzien van duurzame isolatie met wand- en vloerverwarming. Bij de planvorming zijn de monumentale waarden in beeld gebracht, en passend bij deze waarden zijn de isolerende maatregelen afgestemd. Het resultaat is een prachtig voorbeeld van "in ere hersteld en klaar voor de toekomst".

Wie zijn wij:

Huis en Erfgoed Collectief bestaat uit adviseurs met meer dan alleen kennis van monumenten en energie. Het monumentenbloed stroomt door onze aderen, maar ook de verantwoordelijkheid voor onze wereld. Met passie en ambitie creëren wij verantwoorde en toekomstgerichte oplossingen voor erfgoed.

uw raadgever in
vooroorlogse bouw
monumenten
energie en comfort

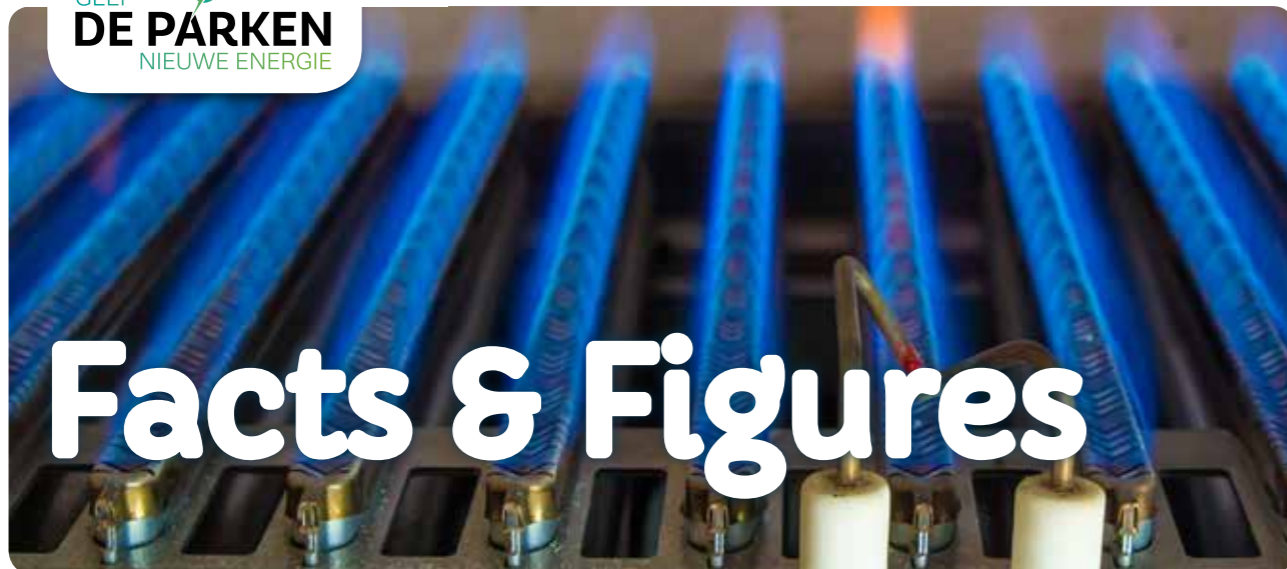
Martijn Haitink
Albert Hahnweg 17, 7242 EA Lochem
06 43 91 89 51, www.huisenerfgoed.nl

Warmtebeeldcamera

Er hebben zich al 40 mensen gemeld voor de inzet van een warmtebeeldcamera in de komende winter. Er is nog ruimte voor een aantal woningen. Dus meld je aan als je interesse hebt in opnames met de warmtebeeldcamera van je woning. Dat kan via deparken@energiekapeldoorn.nl.

GEEF
DE PARKEN
NIEUWE ENERGIE

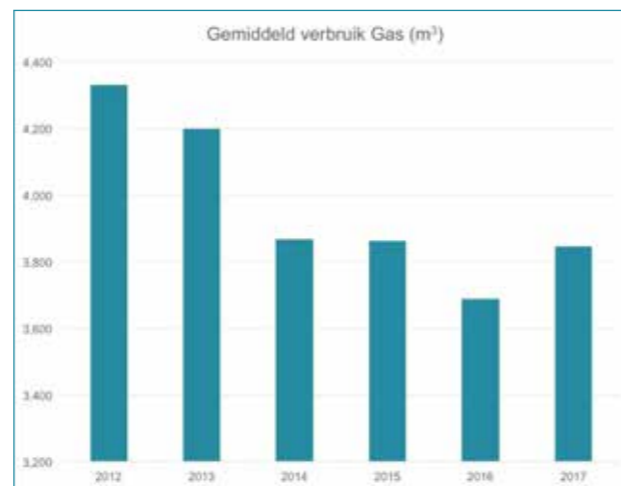
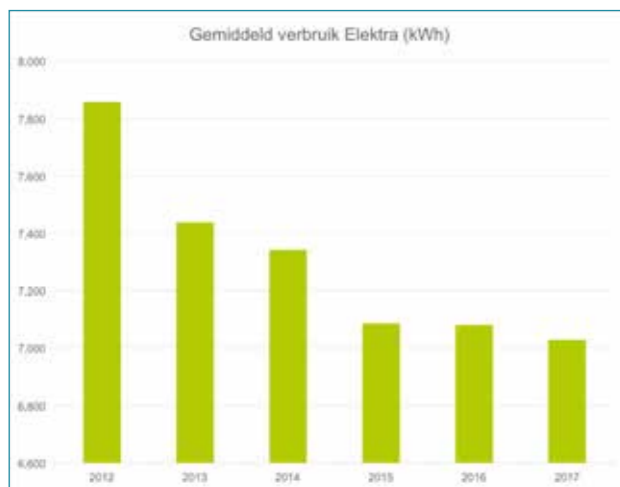
Facts & Figures

Tekst: *Wie is de auteur?*

Een Nederlands huishouden verbruikt gemiddeld 1.470 m³ gas en 3.000 kWh elektriciteit per jaar. De gemiddelde energierekening is € 1.660 per jaar. Ongeveer € 925 gaat op aan gas en € 600 aan stroom. De rest is voor vaste kosten.

Maar er zijn grote verschillen tussen huizen en gezinnen. Daarom zegt het gemiddelde niet zo veel. Het maakt natuurlijk nogal uit of je met een gezin van 6 in een groot, oud vrijstaand huis woont of met z'n 2-en in een klein nieuwbouwappartement. Je moet dus rekening houden met het soort huis, het bouwjaar en het aantal bewoners.

Energieverbruik in De Parken in de afgelopen jaren

Iets meer dan de helft van de woningen in de Parken heeft een particuliere aansluiting, de andere woningen (en bedrijfspanden) hebben een zakelijke aansluiting, inclusief scholen en kerken, het gemiddelde verbruik van de zakelijke aansluitingen ligt aanmerkelijk hoger dan de particuliere aansluitingen. In de eerste twee grafieken is het zakelijk en particulier gebruik samen genomen. Hieronder is het voor 2017 uitgesplitst.

2017	Gemiddelde verbruik Elektra (kWh)	Gemiddelde verbruik Gas (m ³)
Particulier verbruik	4.047	2.939
Zakelijk verbruik	10.936	5.046

Kies voor lokale duurzame energie uit Apeldoorn

In Apeldoorn wordt op diverse plekken al grootschalig duurzame energie opgewekt. Zo zijn er de zonneparken op de Ecofactorij en Zuidbroek, en wordt op de waterzuivering energie opgewekt uit rioolslib, en bij Attero (voorheen de VAR) uit GFT. Via deA kunt u deze energie geleverd krijgen. Kies uw lokale bron uit Apeldoorn via: www.de-a.nl/energie

Er is een duidelijke daling te zien in het verbruik van 2012 tot 2014. Op basis van de aangeleverde gegevens zijn geen conclusies te trekken over de oorzaak van deze daling. De afgelopen jaren is het energieverbruik redelijk stabiel. Alleen door gezamenlijk optrekken kunnen we zorgen voor een verdere verlaging van het verbruik. Overigens verbruikt een woning in De Parken ten opzichte van Apeldoorn (gemiddeld per woning) gemiddeld genomen 2,5 keer zoveel energie (voor zowel gas als elektriciteit).

Elektriciteitsverbruik verduurzamen

Is het mogelijk om de huidige hoeveelheid van elektrische energie in De Parken op te wekken om het totale verbruik duurzaam te maken? Volgens de huidige technieken zijn er dan twee opties: zonnepanelen of windmolens. Het totale verbruik voor de wijk is 6,8 GWh en kan duurzaam opgewekt worden met 25.000 zonnepanelen (56.000 m² / 11 voetbalvelden groot) of met 1 grote windmolen van 3 megawatt.

Overigens is te verwachten dat de hoeveelheid elektrische energie gaat toenemen als meer mensen elektrisch gaan rijden of woningen meer met elektriciteit verwarmd worden.

Stel dat de wijk volledig gasloos zou worden en omgezet naar volledig elektrisch, dan zijn er nog eens 5 grote windmolens nodig om die energie op te wekken (of 125.000 zonnepanelen). Hoe dan ook, keuzes zullen er gemaakt moeten worden. Maar het zou mooi zijn als we gezamenlijk kunnen zorgen voor een verdere verlaging van het energieverbruik.

Bezoek door Energieregisseur

Naar aanleiding van de introductie in het Parkenblad in juni 2018 heeft energieregisseur Albert van Dam al diverse woningen bezocht en bewoners advies kunnen geven over verduurzaming en energiebesparing. Tot nu toe hebben zich al 30 mensen gemeld uit verschillende delen van de wijk. Wekelijks kan hij 2 woningen bezoeken. Hebt u interesse? Meld u aan via deparken@energiekapeldoorn.nl.

Quotes bewoners

"We hadden een prettig gesprek in ontspannen sfeer, waarbij de relevante onderwerpen allemaal voorbijkwamen. De realistische adviezen kunnen we betrekken bij de vervolgstappen in het verduurzamen van ons huis."

Jaap en Edith van der Schaaf
Kastanjelaan 25

"Albert wist op een rustige en prettige manier de voor ons meest voor de hand liggende verduurzamingsmogelijkheden te adresseren en toe te lichten. Dit deed hij aan de hand van een goede koppeling tussen zijn theoretische kennis op dit vlak en concrete ingrepen (incl. kostenindicatie). Voor ons een mooi vertrekpunt!"

Hilke Bokma
Generaal van der Heydenlaan 14

Spelregels zonnepanelen, óók in de Parken

De afgelopen jaren is het aantal zonnepanelen op daken van woningen in Apeldoorn hard gestegen; een goede ontwikkeling. In de basis is het plaatsen van zonnepanelen op het dak vergunningsvrij. Maar omdat de wijk de Parken de status heeft van beschermd stadsgezicht, moeten bewoners van onze wijk wél een vergunning aanvragen. Hierbij wordt getoetst of de plaatsing van de zonnepanelen niet teveel afdoet aan de karakteristieken van de wijk. Voor de toetsing zijn leges verschuldigd van € 400.

Bij vragen over de vergunningsprocedure kunt u contact opnemen met Boudewijn Pickkers (b.pickkers@apeldoorn.nl) van de gemeente Apeldoorn. Hij kan bijvoorbeeld meekijken of een verzoek haalbaar is. De afgelopen maanden zijn reeds verschillende vergunningen voor het plaatsen van zonnepanelen verleend. De gemeente Apeldoorn

neemt de waarde van duurzaamheid nadrukkelijk mee in haar beoordeling. Voor duurzaamheidsadvies, zoals: "Hoeveel panelen kan ik het beste plaatsen?" en "Wat is voor mij de beste omvormer?" kunt u contact opnemen met het Energieloket van de gemeente Apeldoorn via energiek-wonen@apeldoorn.nl.

REKENVOORBEELD

12 panelen van 300 Wp (Wattpiek, geeft het vermogen van zonnepanelen aan) leveren op jaarbasis gemiddeld genomen 3.200 kWh op. Gebaseerd op een elektriciteitsprijs van €0,20 per kWh, is dit een besparing van € 640,- per jaar.

Installatiekosten komen neer op €4.000 tot € 6.000. De prijs hangt sterk af van de hoeveelheid werk die de installateur moet verrichten.

Het rendement op de investering is dus 10 tot 15%, vergeleken met 0% rente als het op de bank staat. De gemiddelde terugverdientijd is dan 6 tot 10 jaar.

Belangrijke tips voor het plaatsen van zonnepanelen in De Parken:

- Zorg ervoor dat ze vanaf de openbare weg (vrijwel) niet zichtbaar zijn.
- Plaats ze liever op een (plat) dak van een bijgebouw dan op de woning.
- Onderzoek of de panelen in de dakbedekking kunnen worden opgenomen.
- Houd het vlak met panelen compact, dus geen verspreide panelen.
- Maak het (kleur)contrast met de bestaande dakbedekking niet te groot.

Energieverbruiksmanager

Meer inzicht in je energieverbruik met een energieverbruiksmanager! Daarmee heb je ook grip op je energierekening. Iedere dag - of bij sommige producten zelfs op ieder moment - kun je zien wat je verbruik is. Kijk op www.energieverbruiksmanagers.nl voor diverse producten.

Wisselwerking met de gemeente

Wim Bergink is stadsdeelmanager van De Parken. Hoe kijkt hij tegen de energietransitie in onze wijk aan? "In mijn rol van stadsdeelmanager ben ik betrokken bij wat er gebeurt in de wijk, op allerlei gebieden. Ik ben blij dat in De Parken een energieregisseur aan het werk is, met voldoende technische kennis om de bewoners een stap vooruit te kunnen helpen met hun woning. Maar het verduurzamen van de woningen in deze wijk is ingewikkeld. De Parken is een mooie wijk, met prachtige oude villa's, en de hele wijk is ook beschermd stadsgezicht.. Daarbij de balans vinden met verduurzamen is een lastige opgave. Ook de gemeente worstelt hiermee. In hoeverre mogen er bijvoorbeeld zonnepanelen gelegd worden?"

Hoe gaat de wijk er op termijn uitzien, als iedereen wellicht in een elektrische auto gaat rijden en een eigen laadvoorziening wil? Ik hoop dat we met elkaar in gesprek blijven over dergelijke zaken, en ik hoop dat de huiseigenaren in De Parken de weg naar de energieregisseur weten te vinden, en binnen de mogelijkheden nu al aan de slag gaan met hun woning."

Klaaske de Vos trok erop uit op zoek naar inspirerende voorbeelden in onze wijk. Ze vond twee huizen van aanzienlijk verschillende leeftijd.

Generaal van Heutszlaan 84

Toen dit huis gebouwd werd, was ik blij: eindelijk een modern huis onder architectuur in de Parken! We volgden het proces en waren verrast met het resultaat. En nu helemaal, want er is inmiddels meer groen om het huis en het is geïntegreerd in de straat.

De Vries: "We hebben deze villa in 2007 en 2008 gebouwd. Een nieuw huis betekent ook nieuwe techniek, zeker omdat we ervan uitgaan dat het huis er een paar honderd jaar staat. Daarom hebben we het huis toekomstbestendig gemaakt. We hebben geïnvesteerd in zo veel mogelijk energiebesparing en zo min mogelijk CO₂ uitstoot. En we wilden een comfortabel huis. Er ligt bijvoorbeeld een kilometer netwerkkaabel in, en er is overal internet en Wi-Fi. En in alle

kamers is vloerverwarming en is de temperatuur hetzelfde.

We werkten beiden in de energie- en recyclingwereld, dus het was voor ons vanzelfsprekend om op deze manier te bouwen. En we vonden het zinvol om vooruit te kijken. Daarom hebben we ook de grootste brievenbus (een kubieke meter) van Nederland voor de deur, om aan te sluiten bij de pakjesconomie die we zagen aankomen. En de dubbele regenwaterafvoeren leken ons in 2008 al zinvol vanwege de verwachte grotere neerslag...."

Ik vond dit moderne huis al een aanwinst voor de Parken, maar dit wetend vind ik het een belangrijk voorbeeld van vooruitkijken qua techniek, comfort én klimaatbestendigheid.

Wie:
Gerjan de Vries en Hannel met 2 kinderen Arthur en Laura, beiden beginnend aan hun studie

Waar:
Generaal van Heutszlaan 84, sinds 2008

Bouwjaar huis: 2008
Aantal kamers: 15 verblijfsruimtes

Inhoud huis: 1400 m³
Energieneutraal: niet helemaal

Kostenneutraal: nee

Investering:
€ 60.000 voor installatie en zonnepanelen

Verbruik op jaarbasis:
18000 KWh (opgewekt: 3500 KWh); dit gaat dalen nu de kinderen vertrekken

Maatregelen:
zeer gedegen muur-, dak- en vloerisolatie, extra isolerend glas, geen gas, elektrische warmtepomp met bodemwarmtewisselaar, warmteterugwinning uit ventilatielucht vloerverwarming, 12 zonnepanelen, koelsysteem bij meer dan 25° d.m.v. koud water door de vloer, inkoop groene stroom, infiltratie regenwater op eigen terrein.

Wie:
Joost Hoebink en Eefke Duin en 5 kinderen van 3 t/m 9 jaar

Waar:
Tutein Noltheniuslaan 43, sinds 2017

Bouwjaar huis: 1911
Aantal kamers: 11 verblijfsruimtes

Inhoud huis: 191 m³
Energieneutraal: ja

Kostenneutraal: nee (door jaarlijkse kosten pellets)

Investering:
€ 25.000, verwachting is dat dit wordt terugverdiend

Verbruik op jaarbasis:
3000 KWh (opgewekt: ca 3875 KWh)

Maatregelen:
vloer- en dakisolatie, op de 1e verdieping HR dubbelglas en vloerverwarming, geen gas, verwarming d.m.v. pelletkachel, zonneboiler voor warm water, 17 zonnepanelen.

Tutein Noltheniuslaan 43

Ik kwam aan op het moment dat het hoosde, zoveel water was er in maanden niet gevallen. Behalve dat ik drijfmat was, bleek ook de serre het niet droog te houden, daar moest dus nog het één en ander in geïnvesteerd worden... Maar de investeringen die Joost en Eefke hadden gedaan om hun huis energieneutraal te maken, inspireerden me zeer. Niet alleen voor dit artikel, maar ook omdat ik zelf ideeën kreeg om onze eigen woning uit 1903 op termijn energieneutraler te maken.

Hoebink: "We hebben, vanuit betrokkenheid bij het milieu en ons gevoel van verantwoordelijkheid daarvoor, gekozen voor energieneutraal wonen en nul CO₂ uitstoot. Dat was een flinke investering, maar die verdienen we, op termijn, terug. Maar kostenneutraal kan het niet, want de pellets (een

soort grote mestkorrels, gemaakt van afvalhout van bomenkap) kosten op jaarbasis ca 1.000 euro."

Duin: "We genieten enorm van het wonen in de Parken, de wijk met de huizen die allemaal weer anders zijn, de tuin, de rust en de nabijheid van het centrum. Dat alles maakt dat we ons geworteld voelen en dat de investering die we doen meer dan de moeite waard is. Want dit huis en deze wijk maken dat we hier lange tijd en zo duurzaam mogelijk willen wonen."

Hoebink: "Op termijn willen we de muren isoleren en de ramen op de begane grond."

Duin: "En zoals het nu lijkt, gaan we dit jaar nog de serre renoveren..."

DRM Duurzaam Totaalinstallaties

Mulder Duurzaam en De Ruijter Totaalinstallatie realiseren onder naam DRM Duurzaam Totaalinstallaties voor bedrijven en woningen. Beiden zijn samen al meer dan 200 jaar actief op het gebied van installatietechniek en verduurzaming.

DRM Duurzaam Totaalinstallaties realiseert alle installaties op het gebied van elektrotechniek,

airconditioning, zonnepanelen, warmtepompen, luchtbehandeling, verwarmingstechniek, verlichtingsinstallaties, installatie- en watertechniek.

Meer informatie? Bel gerust (055) 303 40 40 of kijk op drmduurzaam.nl

Denk mee!

In het Klimaatakkoord van Parijs is afgesproken dat het gebruik van fossiele brandstoffen omlaag gaat en uiterlijk in 2050 gestopt is. Wat betekent zo'n afspraak, gemaakt op wereldschaal nu voor de wijk De Parken? Daar willen we graag over meedenken!

Een tegenwoordig veel gehoorde kreet is: We moeten van het gas af. De vraag is echter of dat ook voor een wijk als De Parken de meest voor de hand liggende oplossing is. Aardgas als fossiele brandstof, daar moeten we van af, maar er zijn ook alternatieve, niet fossiele gassen, wellicht interessant voor De Parken.

Alternatieven

deA, onze lokale energiecoöperatie, heeft op verzoek van Remeha en de gemeente Apeldoorn een projectvoorstel gemaakt om een plan te ontwikkelen voor De Parken om in een periode van 25 jaar volledig over te stappen op duurzame energie. Op voorhand wordt geen enkele oplossing uitgesloten en we kijken ook heel nadrukkelijk of de bestaande gasinfrastructuur en rol kan spelen. En met het oog op de verschillende gasopties die we ook willen bekijken, zijn we blij dat Remeha bij het plan betrokken is, en ook haar expertise wil inbrengen.

Dromen en doen

Het nadenken en plannen maken voor over 25 jaar hebben we het droom-spoor genoemd. Het begint namelijk met dromen en wensen om vervolgens na te denken hoe deze dromen te realiseren. Dat neemt niet weg dat je ook nu al stappen kunt zetten. Om die reden kent het plan ook een doe-spoor. In het doe-spoor gaat het om maatregelen die je nu al kunt nemen, die altijd verstandig zijn en waar je dus nooit spijt van krijgt.

Er hebben zich al 25 mensen opgegeven om mee te denken over het droom-spoor. Mocht je ook interesse hebben, laat het vooral weten via deparken@de-a.nl. We nodigen je dan uit voor de eerstvolgende bijeenkomst van het droomteam. Meer informatie over deA vind je op: www.de-a.nl

Zoals eerder vermeld, speelt het vraagstuk in meer wijken, en om die reden is er vanuit de provincie het programma Wijken van de Toekomst opgestart. Ook de wijk De Parken is een van de wijken uit dit programma en dat biedt allerlei mogelijkheden om van elkaar te leren.

Misschien is het nog een abstract verhaal; om het wat concreter te maken hierbij enkele vraagstukken die door het droomteam al benoemd zijn:

- Fossielvrij heeft ook consequenties voor de mobiliteit en biedt kansen. Denk aan de elektrische deelauto.
- Biedt de energietransitie ook mogelijkheden om tot nieuwe vormen van collectiviteit te komen? Denk aan gezamenlijke energieopslag (buurtbatterij), een eigen wijkwarmtenet, collectieve energie-opwekking en alle vraagstukken rond eigenaarschap en zeggenschap.
- Welke kansen biedt de bestaande infrastructuur? Denk aan het gasnet voor het transport en de opslag van duurzaam gas, of het transformeren van het Zwitsalterrein tot 'Energiefabriek' voor de wijk of de inzet van grote gebouwen/complexen.
- Hoe houden we het betaalbaar? Zowel op individueel als op collectief niveau, en zijn er slimme oplossingen?
- We willen niet afhankelijk zijn van één energiebron. Vraag is hoe dat te realiseren?

Even voorstellen deA

Apeldoorn duurzaam maken moeten we gewoon doen; en als we samenwerken bereiken we meer. Met dat idee is deA in 2012 opgericht: een coöperatie van Apeldoorners die werk willen maken van duurzaamheid.

Vanaf 2012 gaat het hard

Vanaf dat moment gaat het hard: we helpen huizen duurzaam maken, 18 scholen krijgen zonnepanelen, op huurwoningen komen meer dan duizend panelen. Ook ontwikkelen we zonnedaken op Sprengeloo en op de Ecofactorij en starten we met Buurtstroom. De projecten van deA wekken gezamenlijk al ruim een miljoen kWh per jaar op: 100% groen én 100% lokaal.

2000 mensen betrokken

Inmiddels zijn ruim 2000 mensen betrokken bij deA, doordat ze lid zijn, energie afnemen, of meedoen met een project. Vanaf dit jaar helpen we, samen met de energieregisseur, de Parken over te schakelen naar duurzame energie.

Meedoen?

Meer weten over deA?
Kijk op www.de-A.nl.

duurzame
energiecoöperatie
Apeldoorn

STOLKER
Monuglas®

Het juiste glas draagt bij aan de authenticiteit, het comfort en de duurzaamheid van het gebouw.

Monuglas® verbindt de oorsprong met de toekomst!

www.monuglas.nl | monuglas@stolkerglas.nl | 0318-641214

Wat je zelf kunt doen

voor het klimaat:

Uil, Mol, Vos, Egel, Duij, Kikker en Muis, zijn de zeven hoofdpersonen in 'De Klimaatjes'.
Prentenboeken over het milieu.

Wat doe jij al voor het klimaat? Laat het ons weten op twitter of facebook, met: #iedereenklimaatje

Auteurs: Judith Koppens & Andy Engel, Illustraties: Nynke Talsma ©2018 Clavis Uitgeverij

Welke energiebesparende maatregelen kunt u thuis nu al nemen terwijl de lange termijn oplossing voor gas en elektriciteit nog lang niet helder is?

Op korte termijn kunt u al:

- verouderde apparatuur vervangen door zuinige apparaten (A+++).
- gloei- of halogeen lampen vervangen door ledlampen
- muren, vloeren en daken isoleren; vraag uw aannemer om de juiste isolerende maatregelen.

Op korte termijn energie besparen

Pilotwoningen

Maar er kan méér! In april van dit jaar zijn 5 woningen in De Parken bezocht door Robert Tersmette (deA), Idse de Wit (Remeha) en mijzelf (Energieregisseur) om uit te vinden welke maatregelen voor woningen in De Parken het meest verstandig zijn om nu te nemen. Als energieregisseur werk ik nauw samen met deA, onze lokale energiecoöperatie in Apeldoorn. We organiseren geregeld informatiebijeenkomsten over actuele thema's voor de bewoners, werken met een groep bewoners aan een plan voor toekomstige energievoorziening van De Parken en helpen bewoners met het verduurzamen van hun woning.

We hebben woningen bekeken uit verschillende bouwperiodes. Ze staan aan de Generaal van Heutszlaan, Canadalaan, Meester van Hasseltlaan, Prins Mauritslaan en Bas Backerlaan. Dit initiatief komt voort uit het plan van energiecorporatie deA voor verduurzaming in De Parken.

Wat we voor deze woningen kunnen aanbevelen:

- isoleren van muren, vloeren en daken (of plafonds)
 - glas in verwarmde ruimtes vervangen door HR++ glas, of monumentenglas.
 - glas-in-lood ramen voorzien van voorzetramen
 - kierdichting aanbrengen bij ramen en deuren
 - schuiframen die niet gebruikt worden dichtzetten; de andere goed gangbaar maken
 - kelder isoleren; wel eerst eventuele vochtproblemen laten oplossen! en ook zorgen voor kierdichting bij de kelderdeur
 - bij elektrische vloerverwarming een tijdschakeling gebruiken
 - een houtkachel vervangen door een pelletkachel; die levert minder vervuiling op én een hoger rendement
 - zonnepanelen op het dak.
- Dit is echter beperkt mogelijk en altijd vergunningplichtig. Een manier vinden van collectieve opwekking zou een goede oplossing kunnen zijn.

Met deze maatregelen verhoogt u het comfort van uw woning en vermindert het energiegebruik. En belangrijk: het zijn maatregelen waar u geen spijt van krijgt, want wat de warmtevoorziening straks ook wordt, deze maatregelen moeten sowieso genomen worden.

Maatwerk

Soms zijn maatregelen eenvoudig uit te voeren. Maar sommige maatregelen vragen toch echt wel nadere analyse door een specialist. Bijvoorbeeld wanneer er geen kruipluik in de vloer ligt om in de kruipruimte te komen. Of wanneer in het verleden al spouwmuurisolatie is aangebracht, maar deze niet meer zo goed werkt.

Een van de aandachtspunten bij kierdichting is de ventilatiemogelijkheid. Soms kan er niet meer voldoende geventileerd worden en is het verstandig om bijvoorbeeld een decentrale wtw-unit (warmteterugwinning) te laten plaatsen. Hiermee krijgt u een ventilatiesysteem dat efficiënt werkt en warmte uit de woning hergebruikt om de ventilatielucht voor te verwarmen.

Gloeilamp vervangen door ledlamp

Wat levert het vervangen van een gloeilamp of halogeenlamp op aan besparing?

Een voorbeeld:

Eén lamp brandt gemiddeld 4 uur per dag iedere dag van het jaar. De kostprijs van elektriciteit is 20 ct. per kWh:

Gloeilamp: 60 Watt x 4 uur x 356 dagen = 88 kWh à 20ct = € 17,52 per jaar

Halogeenlamp: 35 Watt x 4 uur x 356 dagen = 51 kWh à 20ct = € 10,22 per jaar

Ledlamp: 7 Watt x 4 uur x 356 dagen = 10 kWh à 20ct = € 2,04 per jaar

Een lamp vervangen levert op jaarbasis dus een behoorlijke besparing op! Bovendien verbruikt een ledlamp 85% minder stroom dan een gloeilamp.

Handige sites

www.restauratiefonds.nl
www.stichtingerm.nl
www.milieucentraal.nl

Wilt u meer weten over de energiebesparende maatregelen in uw woning, neem dan contact op met mij, uw onafhankelijke energieregisseur:

Albert van Dam
Energieregisseur De Parken
06 12 654 741
deparken@energiekapeldoorn.nl

Hallo ondernemer Ken je ons al?

Tijd voor een nieuw logo, een website, een magazine of gewoon voor de productie van nieuwe communicatiemiddelen? Probeer ons! Dit is een goed moment om kennis te maken en de proef op de som te nemen.

wyontwerpen®

Bel of mail ons voor een kennismaking. Dan praten we snel verder.

055 3 011 011 | wijontwerpen.nl

Verbeter het hele jaar uw comfort en energie-efficiëntie!

De meeste historische panden in ons land zijn voorzien van enkel glas. Voor een monumentaal pand is en blijft dit natuurlijk het mooist. Helaas heeft het ook een aantal nadelen: Slechtere isolatie waardoor het onaangenaam koud of warm kan worden. Gordijnen, meubelen, schilderijen kunnen verkleuren én enkel glas is erg kwetsbaar.

Er is een geweldige, nagenoeg onzichtbare, oplossing voor monumentale panden, mét behoud van enkel glas, waar we fantastische resultaten mee behalen!

Onze oplossing is een volledig transparante folie van 3M™ die speciaal ontwikkeld is voor toepassing op enkel glas van monumentale panden. Deze folie wordt uitsluitend door 3M™ gecertificeerde applicateurs op het kostbare enkel glas aangebracht.

Erkende Certificaten:
CRG Gecontroleerde kwaliteitsverklaring & Kiwa keurmerk

Wilt u meer weten? Graag maken wij een vrijblijvende afspraak voor een persoonlijk advies en demonstratie.

ReVisi

ReVisi
www.revisi.nl
info@revisi.nl
www.enkelglasisolatie.nl

3M

Frank Pince van der Aa
+31 633 620 888
Melanie ter Buurkes
+31 613 434 509

WWW.ENKELGLASISOLATIE.NL

Sluit aan en denk mee!

Wat de energie-transitie betreft is er veel mogelijk en zijn er veel keuzes te maken. Duizelt het u enigszins? Wilt u meer weten? Wilt u meedenken en –praten? Sluit dan aan:

- 1 Op woensdag 24 oktober, 19:30– 21:30 In gebouw Irene aan de Koninginnelaan.
Thema: Wijk van de toekomst / Warmtekansenkaart, een toelichting van Carla Fransen (gemeente Apeldoorn) op een onderzoek door CE Delft naar verschillende alternatieve oplossingen voor het warmtevraagstuk in de wijk (en de rest van Apeldoorn).
- 2 Op donderdag 22 november, 19:30– 21:30 In gebouw Irene aan de Koninginnelaan.
Thema: Aansprekende voorbeelden in de wijk / Gasloos in de Parken, een toelichting door de eigenaren van twee woningen die recent gasloos gemaakt zijn.

Aanmelden is niet nodig.

Nu isoleren is duurzaam investeren met een hoog rendement

Spouwmuurisolatie

Vloerisolatie • Dakisolatie

Bodemisolatie • Zonnepanelen

Dubbele beglazing

AL MEER DAN 40 JAAR UW ISOLATIESPECIALIST

055 - 30 300 10

info@rouwenhorst-isolatie.com

www.rouwenhorst-isolatie.com